

Sygn. akt II UK 234/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą F. w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.

z udziałem zainteresowanego P. K.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 22 września 2020 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2018 Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację płatnika składek M. Ł. prowadzącego F. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 czerwca 2016 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. z dnia 16 lutego 2015 r., stwierdzającej, że zainteresowany P. K., jako zleceniobiorca u płatnika składek, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 18 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r., z podstawą wymiaru składek na wymienione ubezpieczenia społeczne, która za grudzień 2011 r. wynosi 4.200 zł.

Odwołujący się M. Ł. wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu rażące naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu: 1/ art. 750 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego w niniejszej sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że umowa zawarta przez odwołującego się i zainteresowanego była nienazwaną umową o świadczenie usług a nie umową o dzieło; 2/ art. 627 w związku z art. 628 § 1 k.c., przez błędne przyjęcie, że sposób wykonywania dzieła opisany w umowie i ustaleniach stron, dyskwalifikuje zawartą przez strony umowę, jako umowę o dzieło oraz przez błędne przyjęcie, że w chwili zawierania umowy strony nie oznaczyły dzieła, nie określając rezultatu, który musi zostać osiągnięty; 3/ art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na błędnym uznaniu, że powyższe przepisy uprawniają ZUS do przeprowadzania prawnej kwalifikacji umów zawieranych przez podmioty trzecie z punktu widzenia ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skutkujące: (-) naruszeniem art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, przez przyjęcie, że normy zawarte w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w braku w ich treści wyraźniej delegacji w tym zakresie, nadają ZUS kompetencje do prawidłowego kwalifikowania umów zawartych przez podmioty trzecie, przez orzekanie o istnieniu między ich stronami określonych stosunków prawnych; (-) naruszeniem art. 1 i art. 2 § 1 w związku z art. 189 k.p.c., przez błędne przyjęcie, że prawna kwalifikacja umów, sprowadzająca się do ustalenia istnienia stosunku cywilnoprawnego, może odbywać się w postępowaniu administracyjno-prawnym, z pominięciem cywilno-prawnego toku postępowania. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia ku temu podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w W. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, wraz z

orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skarg kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na istnienie zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do ustalenia: czy ZUS, w świetle braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji RP, jest upoważniony do orzekania o istnieniu określonego stosunku cywilno-prawnego leżącego u podstaw stosunku ubezpieczenia społecznego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o oddalenie skargi jako bezzasadnej i zasądzenie od powoda na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wniesiona w sprawie skarga nie wykazała znaczenia jej rozstrzygnięcia dla realizacji tej publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, względnie potrzeby ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych i rozwoju jurysprudencji. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane). Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, w tym w sprawach ze skargi tego samego odwołującego się, z udziałem innych zainteresowanych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17, LEX nr 2638582 oraz postanowienia z dnia 29 maja 2019 r., II UK 214/18, niepublikowane; z dnia 22 listopada 2018 r., II UK 479/17, niepublikowane), że Zakład Ubezpieczeń Społecznych może, bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać, ustalić jej rzeczywisty charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie przez organ rentowy, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym,

zdefiniowanym w art. 734 i art. 758 k.c. lub właściwych umowom, do których – z mocy art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje zaś wydanie przez ten organ decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 1 lutego 2017 r., I UK 81/16, LEX nr 2242159; z dnia 10 stycznia 2017 r., II UK 518/15, LEX nr 2209108 i z dnia 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624). Także we wskazanym wyżej wyroku z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17 (LEX nr 2638582), w sprawie ze skargi kasacyjnej M.Ł., Sąd Najwyższy stwierdził, że w tym kontekście chybiony jest pogląd skarżącego, jakoby prawna kwalifikacja umów cywilnoprawnych nie mogła być dokonywana w postępowaniu administracyjnym i wymagała wystąpienia ze stosownym roszczeniem opartym na podstawie art. 189 k.p.c. Za niezrozumiałe uznał też stanowisko skarżącego sugerujące, że korzystanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z jego ustawowych uprawnień narusza art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, skoro pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, drugi natomiast określa hierarchię źródeł powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej, wymieniając wśród nich właśnie ustawy, a takim aktem prawnym jest niewątpliwie ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych.

Konkludując wypada stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne zostało rozstrzygnięte w judykaturze.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.